

Etelä-Savon hyvinvointialueen ikääntyneiden palvelujen palveluasumisen kilpailutus, tehostettu - ja tavallinen palveluasuminen ja lyhytaikaishoito palveluasumisessa

Aluehallitus 31.08.2022 § 163
383/00.02.01/2022

Valmistelija toimialajohtaja Niina Kaukonen, puh. 044 794 4003
lakimies Aki Rasimus, puh. 040 656 7444
hankintapäällikkö Virve Silvennoinen, puh. 044 417 4985

Ikääntyneiden palveluissa tehostettua palveluasumista on tuotettu omana toimintana, ostopalveluna ja palvelusetelivaihtoehtona laajasti koko hyvinvointialueella, lähellä asukkaita. Tehostettu palveluasuminen on ympärivuorokautista eli työntekijät ovat paikalla 24/7. Tavallinen palveluasuminen sijoittuu tehostetun palveluasumisen sekä kotona asumisen ja kotiin annettavien palvelujen väliin. Osassa hyvinvointialuetta tavallista palveluasumista ei ole kilpailutettu ja osassa kilpailutuksessa tarjottuja paikkoja on vähän suhteessa tarpeeseen. Lisäksi Pieksämäki on kilpailuttanut lyhytaikaisen hoidon palveluasumisessa.

Etelä-Savon hyvinvointialueella on elokuu 2022 tilanteen mukaan hankittu tehostettua palveluasumista ostopalveluna 864 paikkaa, julkisena palveluna 667 paikkaa sekä palvelusetelipalveluna n. 110 paikkaa. Julkisten asumisyksikköjen paikat ovat täynnä ja ostopalveluissa on paikkoja tyhjillään mm. henkilöstövajauksen takia ja kaikkia tarjottuja paikkoja ei ole saatu käyttöön.

Tavallisen palveluasumisen paikkoja on elokuun 2022 tilanteen mukaan julkisena palveluna 99 paikkaa, ostopalveluna 101 paikkaa ja palvelusetelipalveluna noin 60 paikkaa.

Iäkkäiden ihmisten palvelujen uudistuksen toinen vaihe eteni eduskuntaan. Uudistuksen tavoitteena on parantaa erityisesti iäkkäiden ihmisten kotiin annettavien palvelujen riittävyttä ja laatua. Samalla lisätään asumispalvelujen monimuotoisuutta. Ehdotettujen lakien on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2023 yhtä aikaa sosiaali- ja terveystieteiden järjestämisen rakenneuudistuksen kanssa.

Asumispalveluja olisivat uudistuksen myötä tilapäinen ja tuettu asuminen, joita koskevat säännökset säilyisivät asiasisällöltään ennallaan, sekä yhteisöllinen asuminen ja ympärivuorokautinen palveluasuminen. Yhteisöllinen asuminen korvaisi nykyisen ns. tavallisen palveluasumisen. Asumista varten tarjottaisiin esteetön, turvallinen asumisyksikkö, jossa asiakkaan käytössä olisi tarpeita vastaava huoneisto ja sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa. Palvelut toteutettaisiin erikseen asiakkaan tarvetta vastaavasti kotihoitona ja muina kotiin annettavina palveluina. Palvelut voitaisiin toteuttaa osaksi tai kokonaan yksikön oman henkilöstön avulla tai niitä voisi tuottaa yksi tai useampi ulkopuolinen yksityinen tai julkinen palveluntuottaja.

Ympärivuorokautisessa palveluasumisessa asuminen ja palvelut järjestettäisiin samoin kuin nykyisessä tehostetussa palveluasumisessa. Paikalla olisi henkilöstöä ympärivuorokautisesti ja iäkkäiden palveluissa noudatetaan säädettyä henkilöstömitoitusta. Asukkaan käytössä olisi hänen tarpeitaan vastaava asunto kuten yhteisöllisessäkin asumisessa. Ympärivuorokautinen palveluasuminen sisältäisi nykyiseen tapaan hoidon ja huolenpidon lisäksi täyden yöpöydän. Yhteisöllistä asumista ja

ympäri vuorokautista palveluasumista voitaisiin toteuttaa samaan rakennuskokonaisuuteen kuuluvissa tiloissa, joissa voisi olla myös ns. tavallisen asuntokannan asuntoja. Tavoitteena on mahdollistaa palvelujen saaminen samaan asuntoon palvelutarpeiden muuttuessa.

lääkäiden henkilöiden pitkäaikaisesta laitoshoidosta luovuttaisiin kokonaisuudessaan vuoden 2027 loppuun mennessä. Riittävä siirtymäaika mahdollistaa korvaavien palvelujen varmistamisen. Vuoden 2028 alusta tuolloin vielä sosiaalihuollon laitoshoidossa olevat asiakkaat siirtyisivät pääosin nykyistä tehostettua palveluasumista vastaavaan ympäri vuorokautiseen palveluasumiseen.

Henkilöstön mitoitusvelvoite 0.6 mitoituksesta on tarkoitus nousta 1.4.2023 alkaen 0,7 työntekijää /asukasta kohti. On myös keskusteltu mitoitusvelvoitteen siirtymisestä myöhempään ajankohtaan.

Perustelu uudelle hyvinvointialueen kilpailutukselle

lääkäiden ihmisten palvelujen uudistuksen toisen vaiheen ns. vanhuspalvelulain tulevat muutokset ja Laki hyvinvointialueesta, 10 § Tuottamista koskevan vastuun toteuttaminen ja sen valvonta; hyvinvointialueen tulee varmistaa, että sen järjestämistä varten kuuluvia palveluja tuottavalla muulla palveluntuottajalla on riittävät ammatilliset, toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset huolehtia palveluiden tuottamisesta.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, 12 § Edellytykset palvelujen hankkimiselle yksityiseltä palveluntuottajalta: Hyvinvointialue voi tuottaa asiakkaalle annettavia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja sekä niiden käyttöön liittyvää muuta tukea hankkimalla niitä yksityiseltä palveluntuottajalta sopimukseen perustuen, jos niiden hankkiminen yksityiseltä palveluntuottajalta on tarpeen tehtävien tarkoituksen mukaiseksi hoitamiseksi. Hyvinvointialueen on huolehdittava hyvinvointialueesta annetun lain 7 §:ssä ja tämän lain 8 §:ssä tarkoitetusta järjestämistä varten sekä sen järjestämistä varten kuuluvien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhdenvertaisesta toteutumisesta myös palveluja hankkiessaan. Hankittavien palvelujen on oltava sisällöltään, laajuudeltaan ja määrälliseltä osuudeltaan sellaisia, että hyvinvointialue pystyy huolehtimaan kaikissa tilanteissa järjestämistä varten toteuttamisesta myös hankittavien palvelujen osalta.

Uudelleen kilpailutus on tarpeen näiden yllä mainittujen säädösten muuttuessa ja saadaan hyvinvointi alueen yhteneväiset palveluasumisen palvelut, palvelun sisällöt ja toteuttamisen periaatteet mukaan lukien tukipalvelut. Hyvinvointialueelle on siirtymässä useampia, sisällöltään erilaisia sopimuksia. Tavoitteena on, että asiakkaan saama palvelu olisi vähimmäisvaatimuksiltaan mahdollisimman samantasoisista ja kustannustehokasta kaikissa asumisen yksiköissä riippumatta siitä onko kyseessä julkisena palveluna tuotettu tai ostopalveluna ostettua palvelua.

Tarve tavallisesta palveluasumisesta väestöennusteen mukaan on noin 390 paikkaa eli lisätarve n. 160 paikkaa vuoteen 2030 mennessä. Tehostetun kapasiteetti riittää, mikäli muistisairaiden määrä ei kasva, paikat saadaan tehokkaaseen käyttöön ja saadaan uuden kilpailutuksen myötä lisää tavallista palveluasumista. Näin varmistetaan, että iäkäs henkilö saa tehostettua palveluasumista oikea-aikaisesti eli siinä vaiheessa, kun hänen toimintakykynsä alentuu niin, etteivät muut asumis- ja palvelumuodot enää vastaa hänen tarpeitaan. Lyhytaikaisen

jatkohoitopaikkojen tarve myös kasvaa ja mahdollistetaan myös yksityisille toimijoille tämän palvelun tarjoaminen jatkossa.

Useat palveluntuottajat ovat esittäneet hintojen tarkistamista ja tuoneet tiedoksi, että sopimuksiin sisältyvä hinnankorotus ei kata syntyneitä kustannuksia johtuen palvelujen tuottamisesta aiheutuvien kustannusten yleisistä kasvusta, elin- ja ansiotasoindeksien kasvusta sekä voimassa olevasta ja tulevasta mitoitusselitteestä.

Ehdotuksena on, että koko hyvinvointialuetta koskeva niin tehostetun kuin tavallisen palveluasumisen ja lyhytaikaisen hoivan palveluasumisen kilpailutus toteutetaan syksyn 2022 aikana ja uusi sopimuskausi alkaa 1.4.2023. Nykyiset sopimukset jatkuvat ehtoiseen 31.3.2023 asti ja asiakkaiden saama palvelu jatkuu katkeamatta.

Ostopalveluna toteutettavat sosiaali- ja terveystalvet tulee kilpailuttaa julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016, hankintalaki) 12 luvun mukaisesti, kun hankinnan arvioitu arvo ylittää hankintalain 25 §:n 1 mom. 3 kohdan liitteen E mukaisia sosiaali- ja terveystalvetuja koskevan kynnsarvon (400 000 €).

Hyvinvointialueen hallintosäännön 66 §, hankinnat, Yleiset tavara- ja palveluhankinnat, aluevaltuusto päättää hankinnoista, joiden kustannusvaikutus on yli 10 M€.

Hankinta on tarkoitus toteuttaa tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina siten, että pienet, keskisuuret yritykset ja muut yhteisöt pääsevät tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuun.

Ikäihmisten asumispalveluiden hyvinvointialueen kilpailutukseen valmistaudutaan yhteistyössä ikääntyneiden palvelualueen asiantuntijoiden, hyvinvointialueen vanhusneuvoston ja hankintapalveluiden asiantuntijoiden kanssa. Hankinnassa käytäisiin myös ennen varsinaisen tarjouskilpailun käynnistämistä palveluntuottajien kanssa markkinavuoropuhelua, josta julkaistaan ennakoilmoitus HILMA-ilmoituskanavassa.

Hankinnankokonaiskustannusarvio on noin 50 M e/vuosi. Kokonaisarvio kustannuksista perustuu nykyisten palvelujen piirissä olevien ikäihmisten määrään ja väestöennusteeseen (+75v.) sekä sovittuun sopimuskauteen.

Hyvinvointialuejohtajan esitys:

Aluehallitus päättää, että koko hyvinvointialuetta koskeva iäkkäiden henkilöiden tehostetun palveluasumisen, tavallisen palveluasumisen ja lyhytaikaisen hoivan palveluasumisen kilpailutus toteutetaan koko hyvinvointialueelle. Uusi sopimuskausi alkaa 1.4.2023.

Lisäksi aluehallitus esittää tarjouskilpailun käynnistämisen mahdollistamiseksi, että toimintoja luovuttavat organisaatiot (Essote, Sosteri ja Pieksämäen kaupunki) irtisanoisivat voimassa olevat iäkkäiden henkilöiden tehostetun palveluasumisen, tavallisen palveluasumisen ja lyhytaikaisen hoivan palveluasumisen hankintasopimukset päättymään 31.3.2023, mikäli katsovat sen tarkoituksenmukaiseksi.

Käsittely:

Esittelijä täydensi esityksen toista kappaletta seuraavasti:

Sopimusten irtisanomisessa tulee noudattaa sopimusten mukaisia irtisanomisehtoja ja irtisanomisaikoja noudattaen tai muutoin sopijapuolten kesken yhteisesti sopien

Päätös

Aluehallitus hyväksyi esittelijän täydennetyn esityksen.